

V L A A M S P A R L E M E N T



Zitting 2007-2008

30 november 2007

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van de heren Ludo Sannen en André Van Nieuwkerke, mevrouw Tinne Rombouts
en de heren Jos De Meyer, Karlos Callens en Patrick De Klerck –**

**betreffende gecoördineerde aandacht voor de paardenhouderij
binnen het Vlaamse beleid**

HOORZITTING

VERSLAG

**namens de Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
uitgebracht door mevrouw Els Robeyns**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Jos De Meyer.

Vaste leden:

de heren Stefaan Sintobin, Frans Wymeersch;
de heer Jos De Meyer, mevrouw Tinne Rombouts;
de heren Karlos Callens, Jul Van Aperen;
de heer Jacky Maes, mevrouw Els Robeyns.

Toegevoegde leden:

de heer Jef Tavernier;
de heer Mark Demesmaecker.

Zie:

1290 (2006-2007)

– Nr. 1: Voorstel van resolutie

INHOUD

	Blz.
I. Uiteenzetting door professor Jacques Viaene	4
II. Uiteenzetting door dr. ir. Hans Leinfelder	6
III. Uiteenzetting door de heer Mark Wenten	9
IV. Uiteenzetting door de heer Eddy Laeremans	12
V. Uiteenzetting door de heer Rudi Eerdekens	14

DAMES EN HEREN,

De Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid hield op 6 november 2007 een hoorzitting over het voorstel van resolutie van de heren Ludo Sannen en André Van Nieuwkerke, mevrouw Tinne Rombouts en de heren Jos De Meyer, Karlos Callens en Patrick De Klerck betreffende gecoördineerde aandacht voor de paardenhouderij binnen het Vlaamse beleid.

Tijdens de hoorzitting kwamen achtereenvolgens aan het woord: professor Jacques Viaene van de faculteit bio-ingenieurswetenschappen van de UGent, dr. ir. Hans Leinfelder, planoloog van de UGent, de heer Mark Wenten, voorzitter van de Vlaamse Liga Paardensport, de heer Eddy Laeremans, directeur van de Landelijke Rijverenigingen en ten slotte de heer Rudi Eerdeken, voorzitter van de Vlaamse Confederatie van het Paard.

De bespreking van het voorstel van resolutie vond plaats op 23 oktober en 20 november 2007 (*Parl. St. VI. Parl. 2006-07, nr. 1290/3*).

I. UITEENZETTING DOOR PROFESSOR JACQUES VIAENE

Professor Jacques Viaene, Universiteit Gent: Ik kom een studie toelichten die vier jaar geleden is uitgevoerd en die het economische belang van de paardensector in België onder de loep neemt. De studie werd gemaakt in opdracht van de Belgische Confederatie van het Paard.

Hoe zijn we te werk gegaan? We zijn begonnen met een centraal blok, de productieactiviteiten. Daarbinnen vinden we de fokkerij, de handel van fokdieren en daarnaast een aantal gebruiksactiviteiten zoals sport, recreatie, verenigingen, paardenwedrennen en paardenmelkerijen. De fokkerij is gekoppeld aan het stamboek en de hengsten- en merriehouderij. Onderaan het schema staan de eindproducten, wat dan weer de productie van vlees inhoudt. Belgen eten immers ook paardenvlees, wat niet zo is in de VS en het Verenigd Koninkrijk. Ten slotte buigt OVAM (Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij) zich ook over het dierlijk afval.

Naast dit alles staan de toelevering, de opleiding en de beroepen in de zogenaamde inputsector. Die bestaat veevoeders, gezondheidszorg, stallenbouw, onderzoek en onderwijs, uitrusting en evenementen. Dat kan nog uitgebreid worden met verzekeringen, transport, toerisme enzovoort.

We hebben als economische indicatoren onderzocht hoeveel paarden er zijn, de toegevoegde waarde of

wat de sector vertegenwoordigt aan inkomen, de werkgelegenheid en de inzet aan grond en ten slotte in verhouding tot het buitenland, wat de handelsbalans is.

We zijn uitgegaan van de bestaande statistieken van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) en de beschikbare literatuur, maar hoofdzakelijk van interviews in the field. Daar hebben we de grote groepen aangesproken uit de productieactiviteiten, de handel, gebruik, vlees- en dierlijke producten en toeleveringssectoren. Daarmee konden we ons een beeld vormen van hoe de sector gestructureerd is. Zo kwamen we bij het tweede deel van ons onderzoek terecht waar we conclusies moesten trekken en het micro- en macro-economische belang moesten berekenen en evalueren.

Voor het aantal paarden hebben we een opsomming gemaakt van de verschillende soorten na bevraging. Er zouden ongeveer 6000 trekpaarden zijn en 74.500 rijpaarden. In die categorie hebben we te maken met het Belgische warmbloedpaard en de studboek Zangersheide als grootste groepen. Koerspaarden zijn enigszins teruggevallen en komen op zo'n 3600. Er is een tussencategorie met Haflingers, Fjorden en IJslandpony's, die zowat 6500 dieren omvatten. Dan zijn er de pony's zoals Welsh, Shetland, Highland, Forest en een aantal kleinere soorten, goed voor zo'n 13.000 dieren. Daarnaast zijn er de specialiteiten zoals het Belgisch-Arabisch paard, de Belgische Lippizaner, de Quarterhouse en het miniatuurpaardje. De ezels vertegenwoordigen zo'n 1500 dieren. In totaal zijn er ongeveer 115.000 paardachtigen geregistreerd en we gaan ervan uit dat er allicht zo'n 45.000 niet-geregistreerde dieren zijn. Bij een aantal gemeenten hebben we die gegevens onderzocht en daarbij vergeleken we de aantallen die statistisch genoteerd stonden met de meting in het veld. Zo zijn we tot een coëfficiënt gekomen. Dat maakt 160.000 in België waarvan er zich twee derde in Vlaanderen bevinden.

Bij de vrij belangrijke paardenhandel maken we een onderverdeling tussen de particuliere handel en de paardenhandelaars of mensen die er hun beroep van maken. De eersten verkopen paarden zonder al te veel tussenpersonen. De andere groep doet het beroepsmatig voltijds of deeltijds gecombineerd met rundveehandel. Dan is er nog een paardenmarkt in Anderlecht. Ook internationaal is er een handel in fok- en rijpaarden. Voor fok- en rijpaarden zijn we netto-exporteur en willen we duidelijk ook ons potentieel verbeteren. Als grondstof voor de vleeswarenssector en dus slachtpaarden zijn we netto-importeur.

In gebruik zijn er tal van mogelijkheden. Sport- en recreatie komen daarbij op de eerste plaats. Zo zijn

er verenigingen zoals de Koninklijke Belgische Ruitersportfederatie, de Vlaamse Liga en de Waalse en Brusselse afdelingen, de landelijke ruiterverenigingen en de Vlaamse Vereniging voor Ruitertoerisme. Er zijn recreatieruiters, een ruiterroutenetwerk en nog tal van zaken die daarbij komen kijken. Net zo belangrijk zijn een aantal evenementen zoals Vlaanderen Kerstjumping, die in Mechelen een hele week in beslag neemt en van internationaal niveau is.

De paardenwedrennen zijn enigszins op de terugweg. In Sterrebeek en Groenendaal is het er wellicht mee afgelopen. In Oostende is er nog wel wat, maar niet van die aard dat er nog veel aandacht aan moet worden besteed.

Dan zijn er nog de paardenmelkerijen. Een dertigtal doen dit in bijberoep en een tiental bedrijven in hoofdberoep. Dit is in ontwikkeling en heeft ook te maken met de diversificatie in de landbouw, waardoor het de jongste tijd nogal wat aandacht heeft gekregen.

Ten slotte zijn er ook nog ongeveer 750 maneges in België. Dat heeft een grote impact, omdat het met het hele gezin verbonden is. Mensen laten hun kinderen paardrijden, of hebben er een paardje opgestald staan. Dit aspect verdient dus zeker voldoende aandacht, zij het op het platteland of in de buurt van een stad.

Voor wat betreft vlees en dierlijk afval staan de slachthuizen in voor zo'n 20.000 paarden. In- en uitvoer staan met een negatief saldo van 20 miljoen euro. Het verbruik bedraagt om en bij 1,2 kilogram per persoon. De verwerking van dierlijk afval kost jaarlijks zowat 600.000 euro.

Vervolgens zijn er nog andere elementen die niet onbelangrijk zijn in dit kader en als toeleveringssector, vooral dan in de productie van paardenvoer, de smederijen en de gezondheidszorg met de faculteit diergeneeskunde en dierenartsen die hun steentje bijdragen aan een gezonde paardenhouderij. Daarnaast is er de uitrusting, onderzoek en onderwijs.

Het economische belang kunnen we duiden met een toegevoegde waarde van ongeveer 220 miljoen euro. Dat is te vergelijken met de kalverensector of een derde van de rundveesector of ook met de suikerbietsector. Er zijn ongeveer 3500 arbeidseenheden aan gekoppeld en het neemt 75.000 hectare landbouwgrond of 5 percent van het bebouwde areaal in beslag. De handelsbalans is negatief voor wat betreft de levende paarden en het vlees met min 22 miljoen euro. Dat gaat over de grondstoffen voor vleeswaren en de verdere verwerking. In die zin is het een basis voor verdere toegevoegde waarde. Voor fok- en rijpaarden maken we het met onze knowhow en in-

zet wel waar en zijn we netto-exporteur.

Daarnaast zijn er ook nog indirecte effecten die niet opgenomen zijn. Ik denk daarbij bijvoorbeeld aan toerisme dat vandaag toch wel de nodige aandacht verdient in dit verband. Bovendien heeft dit een 'multiplier effect' voor andere sectoren zoals toelevering, verwerking en buitenlandse handel.

We hebben ook nog een aantal suggesties geformuleerd voor verder onderzoek. Daarin kunnen we breder gaan en randzaken betrekken, maar we kunnen ook dieper ingaan op de subsectoren afzonderlijk. Een voorbeeld daarvan zijn de maneges.

Een andere aanbeveling aan de sector ging over communicatieverzorging onderling en tussen de disciplines, maar ook in binnen- en buitenland. De Belgische paardensector krijgt in het buitenland immers al bijna een label zoals de Belgische pralines en het bier.

De heer Stefaan Sintobin: U hebt het over de verschillende soorten paarden en 45.000 niet-geregistreerde dieren. Zijn die gelijkmatig verdeeld over de categorieën of onder welke categorie vinden we ze vooral terug?

Professor Jacques Viaene: Ik denk dat het vooral gaat over rijpaarden en de tussencategorie.

De heer Rudi Eerdekens, voorzitter Vlaamse Confederatie van het Paard: De bovenste categorie met trekpaarden, rijpaarden en koerspaarden, zijn paarden die geregistreerd zijn in stamboeken. Ik wil het vergelijken met de hondensector: er zijn rashonden en straathonden. De bovenste groep zijn hier raspaarden en de niet-geregistreerde zijn met de straat-honden te vergelijken. Tot voor kort bestond er geen enkele vorm van registratie voor.

De heer Mark Wenten, voorzitter Vlaamse Liga Paardensport: Het kan ook om paarden gaan die wel geregistreerd zijn maar dan in het buitenland. Daar kunnen ze wel degelijk papieren hebben, maar niet in België. Heel wat paarden komen uit de ons omringende landen en zijn niet in de Belgische stamboeken ingeschreven. Er zijn veel koetspaarden uit Nederland, Polen en Roemenië afkomstig.

Mevrouw Tinne Rombouts: U hebt de economische balans weergegeven met de studie die van 2004 dateert. Het landschap van de paardenhouderij is de jongste jaren sterk in evolutie. U haalde zelf het toerisme aan als aspect om verder te onderzoeken. Hebt u zelf zicht op hoe het economisch belang is geëvolueerd na drie jaar? Hebben vrij 'nieuwe' aspecten zoals zorg en toerisme een impact op de economische balans? Waar zouden we meer recente informa-

tie ter zake kunnen vinden?

Professor Jacques Viaene: In de voorbije jaren is de belangstelling voor paarden sterk toegenomen. Steeds meer mensen houden zich ermee bezig, vaak door de jongeren die zich daardoor aangetrokken voelen. Analooq met die evolutie, is er ook steeds meer aandacht voor toerisme. Men maakt ritjes met de huifkar of met het paard. Er worden vanuit de manege zaken opgezet. Ik heb er geen echt concrete gegevens over, maar me dunkt zit dit in een win-winverhouding. Het toerisme maakt gebruik van paarden en omgekeerd krijgt de paardensector de kans om zich verder te ontwikkelen.

De heer Patrick De Klerck: Hebt u enig idee hoeveel paarden een manege gemiddeld heeft? U hebt het over een toegevoegde waarde van 220 miljoen euro. Ik ga ervan uit dat dit een enge interpretatie is. De brede versie met toerisme en recreatie en dergelijke zit hierin allicht niet verrekend?

Professor Jacques Viaene: Er zijn zowat 750 maneges. Die hebben een dubbele functie: enerzijds lesgeven en opleiding en anderzijds is er de verzorging en het stallen van paarden. Een derde aspect dat erbij aansluit, zijn de diverse evenementen. Grotere maneges zouden zo'n 30 à 40 paarden hebben. Er kunnen zo 120 maneges worden geteld. Dat zijn met 40 paarden ongeveer 5000 paarden. Plusminus 630 maneges zullen ongeveer half zoveel paarden hebben, een twintigtal dus. Dat komt nog eens op een 12.000 paarden. Samen zouden alle maneges over ruwweg 17.000 paarden beschikken.

De toegevoegde waarde ging uit van een economische visie waarbij ze het verschil is tussen output en input. De berekening en benadering is stap voor stap gebeurd voor elk van de sectoren/activiteiten. Zo kwamen we bij het ruwe cijfer van 220 miljoen euro. Onderwijs, onderzoek en toerisme zitten daar niet in.

De heer André Van Nieuwkerke: Er zal dus verder onderzoek naar toerisme gebeuren.

Professor Jacques Viaene: Het was een suggestie om dat te doen, omdat uit de gesprekken met verschillende maneges gebleken is dat er een gevoel leeft dat men systematisch wordt achtergesteld ondanks het feit dat ze toch sociaaleconomisch een zeker belang hebben. Ook op het vlak van dierenwelzijn, recreatie en dergelijke hebben ze ook echt wel een belangrijke functie. Er was dus een vraag naar iets meer aandacht. Ik heb trouwens ook de indruk dat men amper verenigd is in die kring, terwijl er voor rijpaarden, trekpaarden enzovoort, uitstekende verenigingen zijn die de communicatie en voorlichting verzorgen en de lijnen voor de toekomst uitzetten.

De heer Karlos Callens: Er is een negatieve handelsbalans voor levende paarden en vlees. Hebt u enig zicht op de impact van ingevoerde zeer dure sportpaarden? De bedragen daar zijn vaak zeer hoog. Heeft dat een effect op het bedrag van min 22 miljoen euro?

Professor Jacques Viaene: Op het vlak van in- en uitvoer is de onderzoeker afhankelijk van wat wordt aangegeven. Het heeft ook te maken met het feit dat er een verschil in btw is tussen wat wordt ingevoerd en uitgevoerd. Het zou best kunnen dat een aantal paarden die als slachtpaard worden ingevoerd, dat niet echt zijn. Ook dure paarden die zowel worden ingevoerd als uitgevoerd, want in die zin is België wel een belangrijke speler, komen zo allicht soms te weinig in de statistieken voor.

De heer Karlos Callens: Als we het hebben over import en export, moeten we ook de taksen bekijken ten opzichte van andere landen. Zou de sector gebaat zijn bij een btw-verlaging? De gewone landbouwproducten worden immers aan 6 percent belast. Het zou kunnen dat voor de paarden 21 percent btw geldt. Hebt u bestudeerd of dat een impact heeft? Zou het interessant zijn om er bij de federale overheid op aan te dringen om die taks naar beneden te halen? Zou dat een invloed hebben op meer import of export?

Professor Jacques Viaene: Dat is inderdaad een knelpunt.

De heer André Van Nieuwkerke: Naast de paardenmarkt in Anderlecht, zijn er toch ook jaarmarkten?

Professor Jacques Viaene: Dat zijn wat we kleine evenementen noemen, zoals ook paardenzegeningen. Het is dan ook belangrijk in te zien dat dit ook verband houdt met een zekere folklore en het komt inderdaad ook weer meer in de focus.

II. UITEENZETTING DOOR DR. IR. HANS LEINFELDER

Dr. ir. Hans Leinfelder, planoloog Universiteit Gent: Ik wil vanuit mijn functie als ruimtelijk planner ingaan op het voorliggende voorstel van resolutie. Daarbij ga ik uit van de hypothese dat de open ruimte in verstedelijkend Vlaanderen steeds meer als een publieke ruimte begint te functioneren. Het economische belang van de paardenhouderij is al toegevoegd en staat ook uitgebreid in het voorstel van resolutie beschreven. Toch zijn er nog enkele andere punten in het voorstel van resolutie die relevant kunnen zijn. Zo wordt er opgemerkt dat de ontwikkeling van de paardenhouderij in Vlaanderen ingaat tegen

de klassieke scheidingslijnen in het buitengebied tussen landbouw, bos en natuur enerzijds en recreatie anderzijds. Bovendien wordt die ontwikkeling nauwelijks tot niet benoemd in de lopende afbakeningsprocessen voor het buitengebied. Ten slotte wordt ook aangehaald dat door de paardenhouderij de privatisering van het buitengebied een feit is. Daarbij wil ik de kanttekening maken dat dit niet nieuw is. Toen het nog vooral landbouwproductieruimte was tot zowat 20 jaar geleden, was het net zo goed bijna integraal privé-eigendom van landbouwers.

Wat mij verder nog opviel in het voorstel van resolutie, was dat er aan het einde een aantal aanknopingspunten worden meegegeven voor de verfijning en actualisering van de rondzendbrief over de gewestplannen. Dit is natuurlijk minder relevant met de opmaak van de ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP). Daarnaast worden ook terecht aanknopingspunten ingeschreven voor de voorbereiding van het besluit over typevoorschriften voor RUP's. Mijn besluit zal ook uitmonden in een beschouwing hierover, al zal ik het probleem hiermee niet eenvoudiger maken.

Ik wil uitgaan van de hypothese dat het Vlaamse buitengebied bestaat uit X hectare gebieden voor natuur en bos op Vlaams niveau, met natuur als hoofdfunctie. Misschien kunnen we spreken van het Vlaams ecologisch netwerk in een ruime betekenis. Daarbovenop bestaat het uit Y hectare gebieden voor landbouw op Vlaams niveau. Misschien kunnen we in dit verband spreken van de agrarische hoofdstructuur, waar landbouw een hoofdfunctie kan zijn. In dit verband verwijs ik naar de studie onder leiding van de vakgroep landbouweconomie van de Universiteit Gent over de ruimtebehoefte voor landbouw. Zij schatten dat, als landbouw in Vlaanderen voor de wereldmarkt zou moeten produceren, die behoefte zowat 250.000 hectare zou bedragen. Naast X en Y is er ook Z hectare aan open ruimte met een groeiende diversiteit aan functies en activiteiten die divers en multifunctioneel wordt ingevuld. Enigszins provocerend zou ik daarbij durven te stellen dat X plus Y misschien wel gelijkstaat aan Z.

De diversiteit waarvan sprake wordt niet enkel in landbouw en andere openruimtefuncties gehanteerd, maar vormt een overkoepelende sociaal-culturele en ruimtelijke uitdaging in de samenleving. We moeten leren samenleven in verscheidenheid. Dat is de maatschappelijke uitdaging die in termen van ruimte wordt vertaald als een zeer belangrijke rol voor de publieke ruimte. In steden gaat het dan over straten en pleinen waar verschillende maatschappelijke groepen elkaar ontmoeten. Ik refereer ook aan het witboek Stedenbeleid dat zegt dat diversiteit vooral een stedelijk vraagstuk zou zijn. Misschien is dat

symptomatisch. Er staat: "Stedelijkheid straalt ook af op mentaliteit. Leven in de compacte stad, is willens nillens leven met het en de vreemde. Dat vergt een open geest en flexibel gedrag. Op het platteland is de bekendheid met de bewoners en gebruikers veel groter en bovendien is ze geregeld via 'gebruiken'. In de grotere stad is de onbestemdheid en de ambivalentie groter wat een aangepaste stelling vergt."

Dit vind ik persoonlijk een aardig voorbijgestreefde stelling. Diversiteit is niet langer een louter stedelijk vraagstuk. In de open ruimte in Vlaanderen vinden we vandaag een steeds grotere diversiteit aan gebruikers terug en ook aan betekenissen die zij aan de open ruimte toekennen. Zo herkennen we al twee extremen. Open ruimte die door de gebruikers wordt beschouwd als een rurale idylle: er gaan wonen en liefst niemand anders daar zien bijkomen. Dat is het NIMBY-syndroom. Daartegenover is er een groep die open ruimte steeds meer ziet als een ruimte voor vermaak. Dat noemt men agritainment: knuffelkoeien, boerengolf enzovoort. De paardenhouderij kan tot die twee groepen behoren en zit in het midden van dat spectrum.

Er is ook een groeiende behoefte aan herstel van het sociaal kapitaal in de open ruimte. Tussen verschillende maatschappelijke groepen daarbinnen – landbouwers, natuurverenigingen, burgers, paardenhouders, de overheid – moet er toenadering zijn. Ze moeten elkaars gebruiken opnieuw leren kennen en er moet een mobiliserend vermogen groeien om de ontwikkeling van de open ruimte vorm te geven.

Ten slotte begint de open ruimte fysisch-morfologisch ook steeds meer op stedelijke publieke ruimte te lijken. Het gaat nog om enclaves open ruimte binnen een overwegend bebouwde omgeving. Ik durf daarom te stellen dat de open ruimte in grote delen van verstedelijkend Vlaanderen een 'nieuwe' publieke ruimte in stedelijke context is.

Die idee impliceert een perspectiefwissel ten opzichte van hoe we naar het buitengebied in Vlaanderen kijken. Waar vroeger steden eilandjes in het platteland waren, wordt nu het platteland een eilandje in een stedelijke omgeving. Het buitengebied wordt zo het binnenste van de stedelijke omgeving. Dat betekent dan ook dat stedelijke concepten kunnen worden aangewend voor het inrichten van de open ruimte, zoals ideeën voor het inrichten van pleinen, parken en dies meer.

In Nederland is onderzoek verricht naar de succesfactoren van verschillende groene publieke ruimtes in grote stedelijke agglomeraties in de hele wereld. Men heeft het over de 'drie slagen'. De succesfactoren zijn volgens mij toe te passen op de inrichting van de open ruimte in Vlaanderen. Ten eerste moet

de open ruimte voldoende oppervlakte hebben en een permanente status. Bovendien moet ze worden gebruikt door verschillende maatschappelijke groepen. Belangrijk in die zin is dat het eigenlijk gaat over een publieke of beter een collectieve ruimte. Uiteindelijk is het vooral eigendom van privé-eigenaars, en niet van de overheid, die een publiek gebruik ervan toelaten. Eigenlijk is het zelfs nog meer een ‘gedeelde ruimte’. Concrete en visuele toegankelijkheid zijn belangrijk. Het is ook een uitdrukking van de wijze waarop onze samenleving met natuur omgaat. In plaats van verschillende functies toe te wijzen aan bepaalde plekken in die open ruimte, is het allicht belangrijker de publieke functie van die verschillende enclaves open ruimte te typeren.

Ten tweede is er de succesfactor van de bebouwde rand rond de open ruimte die effectief of visueel gebruik maakt van die open ruimte. Vandaag zien we in Vlaanderen dat het gros van de residentiële uitbreiding met de rug naar de open ruimte wordt gebouwd of dat er bij vrijstaande woningen en fermettes van hagen of schuttingen gebruik wordt gemaakt voor afscherming. Belangrijk is dat er aandacht wordt gecreëerd voor de overgang tussen publieke open ruimte waarvan iedereen gebruik maakt en de privétuinruimte van de bewoners. Er moeten dus overgangszones worden gemaakt tussen de bebouwde rand en de open ruimte. Daar kunnen dan semipublieke functies of activiteiten plaatsvinden. Dan denk ik ook aan de paardenhouderij. Dat vormt een overgang tussen de landbouwgebruiker van de open ruimte en de residentiële bewoner van de bewoonde rand.

Een derde succesfactor is dat er om de publieke open ruimte echt publiek te maken, een perifere attractor nodig is. Die zet mensen ertoe aan om naar de open ruimte te komen en die dan verder te verkennen. Daarin zijn schaalverschillen evident. Op het niveau van de stedelijke omgeving kan het dan gaan over een openluchtmuseum, maar het kan net zo goed over een zitbank gaan tussen enkele huizen en aan de rand van een landbouwgebied. Van daaruit kan men dan de landbouwactiviteiten gadeslaan.

Wat wil ik duidelijk maken? Misschien wordt de open ruimte in Vlaanderen wel beter getypeerd aan de hand van de mogelijke publieke rol die ze kan vervullen. Functies zoals natuur, paardenhouderij, landbouw enzovoort, worden dan niet zozeer toegewezen aan een bepaalde open ruimte, maar krijgen flexibiliteit om te experimenteren binnen omgevingscondities die door de overheid worden vastgelegd. We moeten dus evolueren naar een meer ‘Strategisch Ruimtelijk Uitvoeringsplan’ voor multifunctionele open ruimte. Dat houdt in dat er niet langer functioneel gezoneerd wordt, maar wel afhankelijk van de verschillen in dynamiek, kwetsbaarheid, so-

ciaal-culturele betekenis, publieke rol van bepaalde open ruimte. De voorschriften bij dat RUP gaan dan niet zozeer over de toegelaten functies en activiteiten, maar zullen veeleer de spelregels of omgevingscondities vastleggen waarbinnen functies en activiteiten kunnen worden ontwikkeld. Inrichting en beheer worden zo belangrijker dan bestemming. In die optiek moet niet worden nagedacht over een aparte bestemmingscategorie voor paardenhouderij in de gewestplannen of RUP’s, maar moeten eerder voorschriften worden uitgewerkt die de vermelde elementen in het kader van de open ruimte vastleggen.

Ik heb mijn bevindingen gepubliceerd in het boek ‘Open ruimte als publieke ruimte’, de gedrukte versie van mijn doctoraat, verschenen bij Academia Press in Gent.

De heer Karlos Callens: Uw uiteenzetting biedt een volkomen andere visie dan wat we gewoon zijn. Dat maakt het ook ingewikkeld. U pleit ervoor geen onderscheid meer te maken tussen landbouwzone en stad. Als er dan een beschrijving zou worden opge maakt van het buitengebied zoals u voorstelt, moet dat dan niet zo nauwkeurig gebeuren dat we in een keurslijf zullen terechtkomen dat iedereen immobili seert binnen dat gebied?

Dr. ir. Hans Leinfelder: Mijn verhaal gaat niet over het volledig loslaten van de bestaande theorie voor de volledige open ruimte in Vlaanderen. Men moet ervan uitgaan dat er een oppervlakte is waar natuur de hoofdfunctie uitmaakt en die moet als dusdanig worden afgebakend. Dat geldt ook voor landbouw. Als we landbouw in Vlaanderen op een economisch verantwoorde manier willen laten produceren en ook voor de wereldmarkt willen laten produceren, dan moet daarvoor een bepaalde oppervlakte worden gevrijwaard. Daarnaast echter is een groot deel oppervlakte in Vlaanderen – denk bijvoorbeeld aan de Vlaamse ruit tussen Brussel, Antwerpen, Gent en Leuven – dat een heel multifunctioneel gebruik van de open ruimte kent. Vandaag zien we in de beleidspraktijk dat dergelijke zones op zich wel worden herbevestigd als agrarisch gebied, maar het vergunningenbeleid zet tegelijk de deur open voor ontwikkelingen in welke richting ook. Dat gebeurt niet gebiedsgericht, maar zeer generiek. Er kunnen overall functiewijzigingen plaatsvinden in het kader van de paardenhouderij. De vraag is of dat generiek moet worden toegepast in heel Vlaanderen of dat veeleer moet worden uitgemakt welke rol elk van die open ruimte-enclaves speelt in Vlaanderen en welke spelregels daar dan moeten gelden. Die spelregels moeten dan niet functiegebonden zijn. Ontwikkelingen waarover voortdurend de vraag wordt gesteld of ze in agrarisch gebied kunnen worden toegelaten, worden anders juridisch op die manier onmogelijk gemaakt. De vraag is dus of spelregels die zaken niet

duidelijker kunnen vastleggen dan een toewijzing aan een bepaalde functie.

De heer Karlos Callens: Zegt u dan dat bedrijven die via sectorale BPA's (bijzonder plan van aanleg) in dergelijke zones aanwezig zijn, zouden kunnen mogen uitbreiden?

Dr. ir. Hans Leinfelder: Dat moet gebied per gebied geëvalueerd worden. Als er zo'n RUP wordt opgemaakt voor een openruimte-enclave, moet worden nagegaan of ze passen binnen de rol of de dynamiek die voor dat gebied beoogd is. Als dat zo is, dan moet dat binnen dat RUP mogelijk worden gemaakt en dan moet dit niet zozeer met een RUP.

III. UITEENZETTING DOOR DE HEER MARK WENTEIN

De heer Mark Wenten, voorzitter van de Vlaamse Liga Paardensport (VLP): Dagelijks ben ik beroepshalve met paarden bezig. Ik ben zelf ook nog koetsier in Brugge. Voor het toerisme in Brugge beschikt men over 85 paarden en 35 koetsiers, die 250.000 mensen per jaar vervoeren. Dat is nog niet opgenomen in de studie van professor Viaene.

De mensen van de VLP vertegenwoordigen de gebruikers, de mensen die recreatief met paarden rijden of sport beoefenen. Er is de FEI, la Fédération Equestre Internationale in Lausanne, die met het IOC (Internationaal Olympisch Comité) deze olympische sporttakken beheert. In België is er de Koninklijke Belgische Ruitersportfederatie (KBRSF) als koepel die al meer dan 90 jaar bestaat en die in 2000 besliste om conform de nieuwe wetgeving met twee liga's te werken: de Ligue Equestre Wallonnie Bruxelles (LEWB) en de Vlaamse Liga Paardensport (VLP). Samen hebben we meer dan 45.000 actieve ruiters, die in alle disciplines paardrijden en daarvoor een licentie en een lidkaart aankopen. Er zijn ook meer dan 40.000 individuele paarden die in de sportrankings naar voren komen dit jaar.

De VLP werkt van Achel tot in Adinkerke met vijf provinciale groeperingen: Vlaams-Brabant, de Kempen met Limburg, Antwerpen, Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen. We zijn een door de Vlaamse Gemeenschap sinds 2000 erkende federatie en sinds 2002 ontvangen we ook subsidies. Onze elf personeelsleden worden dus deels door de Vlaamse Gemeenschap betaald.

We hebben vijf basisopdrachten. De competitieve sportbeoefening is daarin een van de belangrijkste. Er is ook de recreatieve sportbeoefening, de kaderopleiding en bijscholing van juryleden, dierenartsen, mensen die bij de sport betrokken zijn zoals par-

coursbouwers, stewards enzovoort. Bovendien zorgen we dat de belangen van de aangesloten clubs worden behartigd. Zo hebben we conform de wet op de vrijwilligers vanaf 1 januari een extra polis voor onze clubs afgesloten. We werken ook informatiegericht en verzorgen de promotie.

Vervolgens zijn er drie facultatieve missies: we zorgen voor de topsport op olympisch niveau, jumping, dressuur en eventing. We organiseren ook sportkampen en voeren een prioriteitenbeleid om de paardenhouderij en de sport in Vlaanderen mee te begeleiden en te sturen.

Er zijn 390 aangesloten clubs. Het zijn grotendeels maneges die sportinfrastructuur ter beschikking stellen. We hebben ook 18.800 actieve ruiters en meners, recreanten en officials. We doen 4000 omlopen met jonge paarden en hebben 108.000 starters in onze provinciale werking over alle disciplines. Op nationaal niveau startten er dit jaar al 14.500. Ieder jaar leveren we 3000 brevetten af voor mensen die beginnen in de paardensport. Zo kunnen we zeggen dat ze een opleiding hebben genoten en een examen hebben afgelegd. Er worden geen sportlicenties uitgereikt aan wie geen ruiter- of menbrevet heeft. Onze website kreeg al meer dan 800.000 bezoekers/jaar. We organiseren ook mee het wereldkampioenschap jonge paarden in Lanaken op Zangersheide, en dit dankzij de subsidies van de Vlaamse overheid en Bloso. Op jumping Mechelen organiseren we drie wereldbikers: jumping, dressuur en menen. We zijn de snelst groeiende en grootste hippische federatie in Vlaanderen. De ruiter- en sportkampen trokken dit jaar 2200 mensen die met de sport begonnen. Dat alles schetst wat paardensportgebruikers in Vlaanderen eigenlijk betekenen.

Onze werkzaamheden spreiden we over negen disciplines, zodat het ook door de FEI erkend is. Bij dressuur rijdt de ruiter binnen een bepaald hekje een opgelegde proef. Endurance gaat tot een rit van 160 kilometer door één paard met één ruiter. Daarom hebben we dringend oppervlakte en land nodig. Eventing is de kroon op de ruitery met drie disciplines gecombineerd: dressuur, springen en cross country. Voor jumping mogen we voor de belangrijkste onderdelen de wereldkampioen en de vicewereldkampioen tot onze rangen rekenen, Jos Lansink. Het menen, paard en koets, kent momenteel een grote opgang, vooral recreatief. Reining is western riding. Voltige is turnen te paard. Horseball is een mix van voetbal met paarden. We zijn ook bezig met de para-equestrians, paardensport tot op olympisch niveau om personen met een handicap ook tot daar te laten doorstromen.

De economische activiteit is al belicht, maar het gaat over heel wat vrij onbekende beroepen. Een par-

mentslid merkte het al op: er is een veel grotere toegevoegde waarde in veel sectoren die nog niet bestudeerd zijn. Er zijn ook weinig gegevens over te vinden. Denk daarbij aan transport met gespecialiseerde vrachtwagens, zadelmakerijen enzovoort. Er is een revival aan de gang van al die beroepen die aan het tanen waren.

Er zijn behoeften in onze sector. De maneges, clubs en sportinfrastructuren zijn geen landbouwers, maar ze moeten alle nauw aansluiten bij de agrarische sector. Ze worden verplicht te voldoen aan de nutriënten-emissierechten, aan de milieuwetgeving en de regelingen van de mestbank. Ik word in een officiële brief zelfs aangesproken als 'geachte landbouwer', terwijl ik gewoon paarden gebruik om sport te beoefenen. Er wordt verwacht dat we milieu- en bouwvergunningen hebben en dat we een hoop vergunningen verkrijgen om te kunnen stallen. In Brugge mogen we de koetspaarden niet meer stallen in de stad. Dus moeten we naar landbouwgebied 'vluchten', waar de paarden heel veel land, weide en grond in beslag nemen.

We zijn ook recreatief bezig en zetten vaste sportinfrastructuren, zij het zonder enige vorm van subsidies. Dat in tegenstelling tot voetbal- en basketbalterreinen die heel vaak op gemeentelijke en provinciale ondersteuning kunnen rekenen. Het is vreemd dat wij voor onze inspanningen om degelijke professionele infrastructuur op te zetten niets krijgen.

Ook de export wordt niet gepromoot. Onze Waalse collega's krijgen duidelijk via Landbouw veel meer centen los en hebben een eigen hippisch centrum in Mont-le-Soie. In Vlaanderen gaan alle renbanen naar de knoppen terwijl in Mons-Ghlin met overheidssteun uit Wallonië en Europa een nieuwe renbaan wordt aangelegd. Dit is een stap verder dan concurrentievervalsing.

Subsidies zijn vooral nodig op de verkoop van paarden inzake export. Bij de jongste wereldbeker in Las Vegas waren 12 van de 40 paarden die mochten starten, geboren in België. Onze mensen hebben ze in het buitenland verkocht. De fokvereniging, de mensen die de paarden opleiden en verzorgen, ontvangen daarbij geen enkele vorm van subsidie en krijgen geen enkele promotie.

De btw-tarieven zijn inderdaad net zo goed concurrentievervalsend. In Ierland kan je sperma invoeren en paarden dekken aan nul percent btw. Een trekpaard voor de landbouw wordt getarifeerd aan 6 percent btw terwijl een rijpaard in een manege voor stalgeld aan 21 percent btw wordt berekend. Dat is ook de reden waarom de sector één grote grijze zone is. Met een lagere fiscaliteit zou er een veel ruimere impact en economische rendabiliteit zijn.

Inzake fiscaliteit is het evenmin logisch dat voor paardenrennen in Vlaanderen veel hogere taken gelden op weddenschappen en spelen dan in Wallonië. Eenieder die met paard en sulkey rijdt, gaat over de grens en zelfs nog verder naar Frankrijk omdat daar geen belasting wordt geheven op spelen en weddenschappen. Zo worden onze eigen mensen geoutsourcet naar het buitenland door onze eigen overheid.

Er is dringend een aanpassing nodig van de verkeerswetgeving inzake traag verkeer. Het gaat niet langer op met een lampje vooraan en een kaars achteraan als koets rond te rijden. Toch ben je zo nog altijd in orde. De koetsen moeten gekeurd worden, schijfremmen hebben en elektrische verlichting. Dat impliceert ook dat paarden en koetsen als zwakke weggebruikers gecatalogeerd moeten worden. Desnoods kunnen ze dan een eigen tracé op de openbare weg of op oude jaagpaden krijgen.

We staan ook voor milieuvriendelijk dierengebruik. Het paard is een economische agitator geworden en een recreatief element in de maatschappij. Het verbruikt niets en geeft geen CO₂-emissie. We houden eraan dat op een diervriendelijke manier met paarden wordt omgesprongen, zeker als we de inspanningen van dierenrechtenverenigingen willen respecteren.

Ten slotte, niet als voorzitter van deze sportfederatie, want wij doen niet aan draf en galopsport, maar toch moet dit geherwaardeerd worden. Alle Vlaamse renbanen – Groenendaal, Sterrebeek, Oostende – zijn aan het verloederen of failliet. Ik wil dan ook een publieke oproep doen om dit cultureel erfgoed te bewaren.

Wat hebben we nodig? In eerste instantie een eigen Vlaams hippisch centrum waar alle geledingen terecht kunnen: alle stamboekverenigingen, voor keuringen en olympische stages, voor werk met Bloso en topsportinstructeurs. Alle ons omringende landen, en ook Wallonië, hebben dergelijke centra. Als we de paardenhouderij en de paardensport willen promoten, zal de overheid iets moeten doen. Het is net zo belangrijk dat wordt bewaard wat er bestaat. Voor Sterrebeek is het te laat, maar de prachtige renbaan in Oostende kan worden gered. Het is geen probleem dat daar ook andere sociale of sportieve activiteiten zoals golf op komen. De cavalerie van de federale politie, met de koninklijke escorte, is uiteindelijk gered omdat ze een duidelijk overheersende factor zijn in de bestrijding van het voetbalhooliganisme. Bovendien hebben we een cultureel erfgoed te beschermen: het gareel, de landbouw, de karren, het kordeel. Ook dat is een taak van de overheid. Er is dus ook een aanspreekpunt nodig, omdat het interdepartementaal over zoveel aspecten, vergunningen en ministers gaat dat het interessant is om een om-

budsman, een Vlaamse hippoloog, aan te stellen en de Vlaamse Confederatie van het Paard uit te bouwen.

De paardenhouderij in Vlaanderen is veel sterker en groter dan u beseft, van basis tot top. Ik wil ook mijn dank uitspreken voor het feit dat u eindelijk de paardensector ernstig begint te nemen.

De heer Karlos Callens: Als u het hebt over het bevorderen van de sport, de loop- en drafwedstrijden, die naar Frankrijk 'gevlucht' zijn, hoe ziet u de oplossing daarvoor?

De heer Mark Wentein: Ik ben geen specialist van draf- en galopsport, maar ik heb de evolutie in die twintig jaar wel meegemaakt. De oorzaak lag ook gedeeltelijk bij de Franstalige instellingen die daarboven stonden. Er was de jockeyclub en de PMU en dan kwam ook de Lotto. Het spelen- en weddenschapenlandschap is volkomen veranderd. Als we dan de organisatie van Waregem Koerse bekijken, waar er een Bloso-centrum aan de renbaan gekoppeld is voor paardensport, kan men toch die sport weer doen herleven met goede organisatoren en een betere fiscale inkleding. De draf- of het 'klein spel' zoals dat heet in Oost- en West-Vlaanderen, is niet gestructureerd. Er wordt zomaar op een wei gelopen. Met een betere infrastructuur kan die sport een opwaardering krijgen. Dan moet er ook een beleid worden ontwikkeld vanuit de sportfederatie die het beheert. Ook daar zijn vele fouten gebeurd.

De heer Karlos Callens: U hebt het over één groot centrum waar al die liefhebbers terecht kunnen. Bedoelt u dan één in Vlaanderen of per provincie. Dan denk ik aan de verplaatsingen.

De heer Mark Wentein: Ik zou het zo noemen voor Vlaanderen en/of België. Er is ooit geopperd dat de renbaan van Sterrebeek daartoe zou kunnen dienen. Het moet een plaats zijn waar alle stamboeken, alle fokverenigingen en mensen die paarden gebruiken, de opleidingen naartoe kunnen. Er moet ook een hippische infrastructuur aanwezig zijn, voor testen met dierenartsen, om paarden te trainen, voor opleidingen van scholen zoals de hoefmederijsschool in Anderlecht. De Syntra's beginnen nu echter ook allemaal met een dergelijke opleiding. Ik vraag me dan af of dat zinvol is. Het zou kunnen dienen voor opleiding van dierenverzorgers, van gespecialiseerde dierenartsen die er hun praktijk doen. In Mont-le-Soie zijn jonge Waalse dierenartsen aan het werk in stageverband die wetenschappelijk onderzoek voeren naar voeding en trainingstechnieken. U mag de sector niet onderschatten voor wat betreft de werkgelegenheid en economische omgang voor dierenartsen en aanverwante producten.

De heer Karlos Callens: U komt aankloppen bij de Vlaamse overheid, maar vraagt een aantal zaken die federale materie zijn en er zijn ook gemeentelijke aspecten. Zou het niet interessant zijn dit alles ook bij de steden en gemeenten eens aan te kaarten? In Ardoos zijn we gewoon om de tafel gaan zitten en zij hebben uiteindelijk van de gemeente een eigen terrein gekregen. Door de gemoedelijke band is er van twee kanten geïnvesteerd. Waregem kan bijvoorbeeld ook investeren omdat het als stad heel veel terugkrijgt. Voor de Vlaamse Regering is het allicht moeilijk te investeren op één bepaalde plaats omdat problemen kunnen ontstaan qua positionering en wie dat dan krijgt.

De heer Mark Wentein: Daar volg ik u volkomen in. In Limburg zijn onlangs de nieuwe ruitersporen opengesteld. Dat is echt een plus voor de paardenhouderij. Voor de landbouw zijn er onderzoekscentra voor plant en dieren en zowat alles. Dat zou ook voor de paardenhouderij zeer nuttig en aangewezen zijn, niet alleen voor het kweken, maar ook voor opleiding.

Mevrouw Tinne Rombouts: Ik merk dat er duidelijk wordt gesteld dat het bij paardenhouderij niet gaat om landbouw, maar wel om recreatie en sport. Toch hoorde ik in de visie op ruimtelijke ordening daarnet dat alle functies op één gebied kunnen worden ingebed. Hoe kijkt u tegen de ruimtelijke ordening aan?

Het Vlaams hippisch centrum, ziet u dat dan veeleer op sportvlak? U ziet ook dierenartsen daarnaartoe verhuizen. Kan dat wel worden losgekoppeld? Ik probeer dit realistisch in te schatten. In welk kader ziet u dit? En wat is de haalbaarheid ervan? Zorg en toerisme is een sector waarover ik hier ook niet zo vaak hoor. Hoe zit dat dan bij een Vlaams hippisch centrum? Of is het echt louter op sportniveau?

De heer Mark Wentein: Veel van onze clubs hebben al jaren hun eigen infrastructuur, als bestaande maneges die meestal niet zonevrij zijn. De heer Laeremans kaart dadelijk nog het probleem aan van vrienden die samen enkele paarden houden en trainen en in andere regio's komen. Wij zullen met paarden altijd landbouwgrond, bossen, jaagpaden enzovoort gebruiken. Paarden moeten in beweging blijven. We zijn altijd een stuk van de natuur geweest. Het is belangrijk dat we die grond kunnen gebruiken. We zijn geen boeren, maar moeten ons wel aan veel zaken houden.

Het Vlaams hippisch centrum zie ik als een praktijkcentrum zoals in Deurne in Nederland, waar de hoefsmiden ter plaatse met de paarden die in training zijn kunnen leren beslaan, de dierenartsen die interventies kunnen doen enzovoort. De aanvullende

beroepen bij de paardenhouderij moeten praktijkgericht kunnen les krijgen. Dat mis ik in heel Vlaanderen. Het gaat dan ook over trainers en instructeurs of initiators Bloso. In Syntra Veurne kan men paarden leren beslaan, maar ook in Anderlecht. Alleen beschikt Veurne niet over voldoende paarden. Het centrum kan ook voor stages dienen voor topsporters of zo.

Mevrouw Tinne Rombouts: Ik wil echt de haalbaarheid correct inschatten. In de landbouw is er ook het koekappen, weinig dieren enzovoort. Als elke sector een eigen centrum moet krijgen, wordt het moeilijk. Er zullen onmiskenbaar toch een aantal overkoepelingen zijn.

De heer Mark Wenten: Ik zie het Vlaams hippisch centrum in eerste instantie als sportgegevens om de sport te bevorderen met praktijkmogelijkheden. Het moet de nodige infrastructuur bieden, zoals een galopbaan, vaste hindernissen enzovoort en er moeten trainingen kunnen doorgaan. In tweede orde kunnen dan opleidingsmogelijkheden worden geboden voor wie met de sport te maken heeft.

De heer André Van Nieuwkerke: Ik merk dat u als sportfederatie de drie gebieden volkomen omsluit: topsport, recreatieve sport en vrijetijdsbesteding. In topsport zijn er inderdaad een aantal eliteruiters en beloftevolle jongeren. Hebt u ook contact met de topsportschool binnen Onderwijs?

De heer Mark Wenten: Er zijn heel wat contacten geweest met Ivo Van Aken en met minister Anciaux. Het grote probleem voor de topsportschool en leerlingen met paarden is dat deze het paard moet meebrengen. Die infrastructuur is zeer duur en het paard moet ook altijd weer mee om tijdens weekends en dergelijke wedstrijden te rijden. Het decreet op de sportbeoefening is duidelijk niet geschreven op maat van de sportbeoefenaar met een paard. We hebben hier immers te maken met twee atleten: de ruiter en het paard dat de prestatie levert. Topsportstatuten toekennen aan een ruiter alleen geeft een indicatie. Als Ludo Philippaerts morgen echter een ziek paard heeft, dan gaat die combinatie gewoon niet naar de Olympische Spelen. Dat geldt niet voor een andere sporter die een olympisch minimum haalt en in conditie blijft.

De topsportschool die er in Bilzen was, bestaat niet meer, maar dat is stopgezet in overleg met minister Anciaux en Ivo van Aken. Er worden wel nog topsportstatuten gegeven aan beloftevolle jonge ruiters die minstens Europese wedstrijden of kampioenschappen rijden. Zij krijgen faciliteiten, omdat het bijvoorbeeld twee dagen reizen is naar een kampioenschap, twee dagen rijden en dan twee dagen terug.

Wij zijn een topsportfederatie maar er is ook nog een Bloso-erkende federatie, de Landelijke Rijverenigingen (LRV), die zeker op recreatief gebied zeer sterk is. Zij verzorgen meer de basisopleiding. Met die mensen is er een zeer goede verstandhouding en we zijn zeker geen concurrenten, maar vullen elkaar aan. Zo hebben wij zeer weinig ponywerking, terwijl zij de basis is voor alle ponyruiters. Veel van onze olympische ruiters zijn ooit in de LRV begonnen. Die eer komt hen dan ook toe.

IV. UITEENZETTING DOOR DE HEER EDDY LAEREMANS

De heer Eddy Laeremans, directeur van de Landelijke Rijverenigingen (LRV): Wat maakt ons zo typisch? We leven in de beste verstandhouding met de VLP, maar zijn gegroeid uit de landbouw. We tellen 13.000 leden in 430 verenigingen in Vlaanderen. De rijvereniging werd opgericht in 1938 en in 1972 kwam de beruchte aparte werking er voor ponyruiters. Berucht omdat dit de basis vormt van waaruit later de volwassen ruiters hun eerste stappen verder zetten. Op dit moment zijn er nog slechts vijf percent van de leden landbouwer in eerste generatie. Dat is eigenlijk een gevolg van de uitbouw van een ponywerking die de stap naar niet-landbouwbevolking in de hand heeft gewerkt.

Het gaat bij ons over paardrijden in verenigingsverband, in de meeste gevallen los van maneges. De VLP heeft die link wel heel sterk. De LRV is eigenlijk een netwerk van vrijwilligers. 95 percent van de leden beschikt over één of meerdere paarden/pony's. Sinds een drietal jaar leggen we ons ook toe op de wandelruiterij en is het ruitertoerisme opgenomen in de werking. Daartoe is een aparte website ontwikkeld: www.ruiterpaden.be.

Enkele jaren geleden begonnen we de problematieken van ruimtelijke ordening zwaar te voelen en is een landbouwingenieur aangeworven die zich daarop kon focussen.

Met het oog op het voorstel van resolutie, mag ik algemeen stellen dat de paardensector toch aange-naam verrast was door de inhoud ervan. De nota geeft een goed beeld van bepaalde problemen in de paardensector. Toch willen we enkele belangrijke aanvullingen vanuit het oogpunt van LRV. Ik heb ze doorspekt met wat praktijkvoorbeelden.

Inzake het eerste deelaspect, ruimtelijke ordening, is er vooral een probleem met de oefenterreinen. Onlangs kreeg ik een bouwovertreiding op mijn bureau van een plaatselijke landelijke rijvereniging die een gewezen voetbalterrein heeft verworven, waarop nog een clubhuis stond met witgeschilderde betonnen

platen en een golfplaatdak. Ze hebben er een paardenlooppiste aangelegd met een oppervlakte van 2900 vierkante meter, met een laag wit zand van 25 centimeter dik. De piste is afgeboord met treinbielsen. Er is een bouwovertreding, want dit ligt op landbouwgrond. Dat geeft mooi aan waar het probleem zich situeert. Zoals de heer Callens al zei, is in Ardoorie het oefenterrein keurig ingepast in het gemeentelijk sportcentrum in samenwerking tussen de landelijke rijvereniging daar en de gemeentelijke overheid. Er is echter niet overal zo'n bereidheid om te investeren via een RUP of met behulp van de mogelijkheden van de rondzendbrief. Er is ook onduidelijkheid over normering en zo. Heel wat van onze oefenterreinen liggen op landbouwgrond en zijn zonevreemd. Dat kan door onze verstandhouding met de landbouwers, die we koesteren en willen behouden. Als een rijvereniging ermee ophoudt, wil de betrokken landbouwer zijn grond ook graag weer in gebruik nemen. Het is dus niet zo evident dat van landbouwgrond zonder meer recreatiegrond wordt gemaakt. Al is het dan niet meer zonevreemd, het is op dit moment geen oplossing voor het probleem van de oefenterreinen.

Dan is er nog het verhaal van de wedstrijdterreinen. De LRV organiseren een 500-tal grotere activiteiten per jaar. Dat zijn dan activiteiten die een 10 tot 20 hectare beslaan. Het is niet eenvoudig om daarvoor voldoende ruimte ter beschikking te krijgen. Dat lukt alleen in een zeer goede verstandhouding met de landbouwsector. Met de zware druk die de sector ondervindt, wordt het in elk geval meer en meer een probleem dat we niet meteen zien verdwijnen. In een aantal gemeenten komen er initiatieven tot stand om samen iets te organiseren of multifunctionele terreinen te gebruiken. In Merksplas is bijvoorbeeld de Rijkswelddadigheidskolonie ter beschikking gesteld om aan de behoefte van de organiserende verenigingen te voldoen.

Een andere mogelijkheid is het inrichten van paardenwedstrijden op militaire domeinen. Het Live-project bouwt daar echter een tijdsbeperking in tot het einde van juni. Het lijkt me zinvol dat er wordt onderzocht of het niet mogelijk is dit gebruik te verruimen in tijd en ruimte.

Een kleiner probleem is er voor het aantal eventingomlopen. Het gaat om vergunningen voor hindernissen. Voor de Military Lummen is er bijvoorbeeld een dispuut over het feit of het al dan niet nodig is om voor hindernissen van een eventingwedstrijd een bouwvergunning te hebben.

Een tweede deelaspect is het ruitertoerisme. Ik durf te stellen dat het op dit moment binnen de paardensport exponentieel toeneemt. Uit Limburg heb ik cijfers ontvangen waaruit blijkt dat het ruiterroute-

netwerk zo'n succes kent dat ze er bijkomend in willen investeren.

Ik wil ook een oproep lanceren om voldoende wandelwegen af te bakenen en vooral geschikte wandelwegen. Voor koetsen zijn de doorgangen vaak te smal. De jaagpaden langs de waterwegen waarvan ruiters in principe geen gebruik mogen maken, is zeker ook een aandachtspunt voor de toekomst. Zo ook de plaats van paard en ruiter in het verkeer, zoals de heer Wenten al heeft aangehaald.

Een derde factor is het zorgaspect. In heel Vlaanderen zijn er verschillende initiatieven op het vlak van het recreatief G-paardrijden, voor personen met een handicap, en hippotherapie. In vele gevallen staat of valt dit met het enthousiasme van ruiters-begeleiders en mensen in de instellingen, de besturen enzovoort. Dit vergt idealisme en er wordt gedacht aan een kader om dit een plaats te geven.

Ik zou mijn eigen federatie oneer aandoen als ik het niet zou hebben over het opvoedkundige aspect van paardrijden. Paardensport is een samenspel van twee atleten: een bovenaan en een onderaan. Als eentje een off-day heeft, dan is er van paardensport die dag weinig sprake. Het is ook niet vergelijkbaar met voetbal. De voetbaltas gaat de kast in, maar een paard of pony moet ook worden verzorgd, wat een bijzondere beleavingswaarde toevoegt. Ten slotte kunnen jongeren ook niet zonder begeleiding naar de activiteit en dat maakt het vaak tot gezinssport bij uitstek die generaties doorgaat.

Ten slotte wil ik nog het belang van de verenigingswerking benadrukken, met de grenzeloze inzet van vrijwilligers als hoeksteen. Ook de goede dialoog met alle gebruikers van het buitengebied, wil ik in de verf zetten. Er zal wel eens een dispuut ontstaan tussen mountainbikers, wandelaars en ruiters, maar dat is veeleer omdat ze elkaar niet in de weg willen lopen. Met de landbouw hebben we een zeer goede verstandhouding.

De heer André Van Nieuwerkerke: Er is altijd sprake van één aanspreekpunt voor de paardenhouderij. Ik wil wel eens weten of er fusiegesprekken lopen met de VLP, omdat er toch gemeenschappelijke aspecten en activiteiten zijn. Er zijn overlappingen. Of is het water te diep? Is er een goede verstandhouding maar hebben de organisaties een andere missie? Zou het niet zinvol zijn voor de organisatie van de paardenhouderij in Vlaanderen dat er fusies ontstaan of dat er meer structurele samenwerking wordt ontwikkeld?

De heer Eddy Laeremans: Binnen de structuur van de LRV, binnen de koepel van de gebruikers is er de Vlaamse Hippische Sportbond. Dat gaat dan niet

enkel over de sportaspecten. Naast de VLP en de LRV zijn daar ook de Amerikaanse rijkunst, de wedrennen en destijds de Vlaamse Verenigingen voor Ruitertoerisme die nu met ons zijn samengevloeid, in vertegenwoordigd. Dat overleg is er dus al.

Toen in 2001 de opsplitsing is gebeurd van de KBSRF, is overwogen of er in Vlaanderen één sportfederatie zou komen of niet. Het water was toen inderdaad nog diep. Er is wel een goede verstandhouding en we zijn complementair. Bovendien moeten we eerlijk zijn en stellen dat fusies nadelig zouden zijn qua subsidies.

De heer Karlos Callens: Zijn er voorbeelden van het buitenland waar een piste in de winter wordt overdekt en in de zomer weer wordt opengemaakt? Ik denk gewoon aan mogelijke besparingen op hectare oppervlakte en zoek een voorbeeld. U stelt in uw document dat het een probleem is dat men zich in de winter naar een binnenpiste moet verplaatsen en er dus naast de zomerpiste nog een locatie moet worden gevonden. Dit gebeurt bijvoorbeeld ook met landbouwserres.

De heer Eddy Laeremans: Het zijn bijna allemaal installaties waar de piste alleen voor indoor- of outdooractiviteiten wordt gebruikt. Ze worden uiteraard ook gebruikt als de ruimte beperkt is voor lessen en zo. Het idee is mooi.

Mevrouw Tinne Rombouts: Als ik het goed begrijp zijn er in diverse regio's oefenterreinen in agrarisch gebied en is het niet meteen de bedoeling om overal een omvorming naar recreatiegebied te verkrijgen, want dat kan in laatste instantie ook nog. Het gaat er dus om toelating te hebben voor die activiteiten. Voor wedstrijden kan het omdat er dan sprake is van recreatief medegebruik, maar voor oefenterreinen is de vraag om iets toe te laten omdat daar geen einddatum aan vast zit.

De heer Patrick De Klerck: Het is onmogelijk om alle vragen van alle ruimtebehoevende sectoren ook ruimtelijk te vertalen. Dat is ook aangehaald, met de opmerking dat we moeten clusteren en in de richting gaan van meervoudig ruimtegebruik en multifunctionele terreinen. Dat moet inderdaad de optie zijn. Zo is in de zone tussen Blankenberge en De Haan ruimte gemaakt voor mountainbikes, fietsers, wandelaars en ruiters. Een ander belangrijk initiatief in diverse Vlaamse steden, zijn de zogenaamde trage wegen. Daarin wordt ook specifiek aandacht besteed aan de ruitersport met een tweesporenweg waar centraal een onverhard deel is en aan de buitenkant een verharding. Ik neem aan dat er een aantal nieuwe terreinen nodig zijn en dat bepaalde maneges uitbreiding en modernisering vergen, maar de ruimte in Vlaanderen is schaars en die moeten we optimaal benutten.

De heer Eddy Laeremans: Voor de oefenterreinen is het duidelijk dat we geen vragende partij zijn om alle oefenterreinen om te vormen tot recreatiegebied. Daar heeft de landbouwer geen boodschap aan. Het gaat eigenlijk louter om aanpassingen ten behoeve van het dierenwelzijn. Een zandbodem van 25 centimeter is voor de gezondheid van paarden beter en kan nadien door de landbouwer mee omgeploegd worden.

Voor wat de multifunctionele terreinen betreft, en de aanleg van wandelwegen en dergelijke met een mix van activiteiten: dat is een succes. Dat moet men inzien. De heer Willy Orlandini, directeur van Toerisme Limburg kan ongetwijfeld nog beter het economische belang van het ruitertoerisme daar duiden, maar het is fenomenaal.

V. UITEENZETTING DOOR DE HEER RUDI EERDEKENS

De heer Rudi Eerdekens, voorzitter van de Vlaamse Confederatie van het Paard (VCP): Het verheugt ons dat er interesse blijkt van de overheid voor de paardensector. Tot nu konden we daarvan alleen maar dromen. Ik licht eerst even de confederatie toe om daarna op de resolutie in te gaan.

De confederatie is in deze structuur ontstaan in 2001, toen het initiatief werd genomen om een aanpassing door te voeren met een Vlaamse en Waalse vleugel met daarboven toch nog een Belgische koepel. Dat is nodig voor onze missie.

In het begin was de confederatie alleen maar een koepel voor de fokkerij. Met de nieuwe structuur werd het een koepel voor alles wat te maken heeft met de paarden en de paardensector. De werking is ingedeeld in drie fora. Een eerste voor de fokkerij, met alle erkende stamboeken, 22 op Vlaams niveau. Een tweede forum van de gebruikers, die al stevig in het zadel zitten met de eigen vzw de Vlaamse Hippische Sportbond, waaronder ook de VLP en de LRV ressorteren. Ten slotte is er het forum van de vorming en opleiding: instellingen die met opleiding van dierenartsen, hoefsmeden enzovoort bezig zijn.

De confederatie is een vzw-structuur. Elk van de drie fora heeft zijn vertegenwoordigers in de algemene vergadering. Van daaruit heeft elk van die fora ook zijn vertegenwoordigers in de raad van bestuur. De raden van bestuur op Vlaams en Waals niveau vormen dan weer de algemene vergadering van het Belgische niveau. Het is dan een Belgische structuur.

Wat is de missie van de confederatie? We willen de intermediair zijn tussen sector en overheid. Enerzijds is een koepel boven de sector nodig omdat er zoveel

individuele organisaties en verenigingen elk hun ding doen maar soms ook onderling op zekere manier met elkaar durven omgaan en de gewoonte hadden om zelf naar de overheid te stappen. Wij oordeelden dat er één spreekbuis moest zijn uit de sector. Omgekeerd zoekt de overheid een partner waar ze terecht kan met vragen over de paardensector. Binnen landbouw was het vroeger behoorlijk gestructureerd, met de stamboeken, maar niet voor de andere onderdelen.

De tweede opdracht van de confederatie is de behandeling van zaken die van gezamenlijk belang zijn. Op de slide zijn een aantal werkhema's opgenomen die daarvan de vertaling zijn: btw, ruimtelijke ordening enzovoort. Het komt allemaal terug.

Ik wil er ook even op wijzen dat de confederatie zelf al heel wat initiatieven heeft genomen, zoals het knelpuntendossier. Dat gebeurt met eigen middelen en mogelijkheden. En dan vermeld ik graag dat ook de confederatie een vrijwilligersorganisatie is.

Als we het in het kader van het voorstel van resolutie hebben over onze evaluatie, dan hebben we het over de visie binnen de confederatie. De raad van bestuur van 26 juni was aangenaam verrast met het voorstel van resolutie, maar had één bedenking. Er is wel degelijk al een structuur die kan worden aangesproken, namelijk de VCP. Die kan daar duidelijk voor instaan.

Op een aantal zaken in het voorstel van resolutie willen we toch nog terugkomen. Er wordt geopperd dat de paardenhouderij zich niet stoort aan de klassieke scheidingslijnen. Daarvan moeten wij maken dat de paardenhouderij zich daar niet aan kan storen. Waarom? Er is een enorme dynamiek in de sector. De paardenhouder is dat met zijn hart en zorgt dat hij de zaken in orde krijgt voor dat dier. Hij stoort zich daarbij dan niet altijd aan scheidingslijnen. De sector zelf kan sowieso niet passen binnen een of andere scheidingslijn. In de paardensector heb je te maken met vier actoren. Er is mens en dier, wat al een bijzonder samengaan is op zich. Dan is er het paard als gezelschapsdier, een vriend, maar aan de andere kant ook voedselproducent. Het is dus een nuttig dier. Het is dus moeilijk om het onder één hoedje te plaatsen. Daarom zijn er allicht moeilijkheden, bijvoorbeeld met de btw. Op een hengstenhouderij kunnen best trekpaarden en sportpaarden staan. Een dekking van een trekpaard, moet aan 6 percent btw worden gerekend. Voor een sportpaard is dat dan 21 percent. Ik zeg dit bij wijze van karikatuur.

Een tweede klemtoon die we leggen gaat door op de stelling 'dat de grond in handen moet zijn van de professionele landbouwers'. De economie bepaalt

voor een groot stuk de zaken, net als het maatschappelijke aspect. Zoals het werd ingeschreven, klonk het alsof landbouw bij landbouw moet blijven en paarden daar niet aan mochten raken. Paarden zijn ook landbouwactiviteit: voeding en houden van paarden. Ten derde: als er grond te koop is, weet de verkoper wel wat hij kiest.

Vervolgens lazen we nog dat er een duidelijk onderscheid moet komen tussen de professionele land- en tuinbouwer en de hobbyboer. Dat doet volgens ons de waarheid enigszins geweld aan. De evolutie in de paardenhouderij geeft aan dat dit steeds professioneler wordt. Het afdoen als hobby gaat dus niet meer op.

Ook op het aantal paardachtigen en de parameter die nodig is voor onderzoek, willen we ingaan. We verwijzen in dit verband naar de wet op de verplichte identificatie van de paarden. Professor Viaene heeft indertijd het onderzoek moeten voeren en moest naar parameters zoeken om te kwantificeren. Hij achtte dat quasi onmogelijk. Dat raakt nu opgelost. Binnen afzienbare tijd zal er een goed beeld zijn van het aantal paarden in België, want tegen 1 juli 2008 moeten ze allemaal voorzien zijn van een chip en in een centrale databank opgenomen zijn. De tijd voor een vervolgstudie is dus aangebroken.

Het voorstel van resolutie geeft ook een opsomming van activiteiten die door de Nederlandse Vereniging voor Steden en Gemeenten en de Sectorraad Paarden is opgesteld. Er zijn echter ook mengvormen. Die verdienen ook aandacht.

Ons eerste uitgangspunt bij de aanpak van de paardensector is niet de paarden en pony's te houden waar ze zijn, maar wel ze de plaats te geven die de sector nodig heeft om te groeien. De werking van een centraal orgaan moet worden gestimuleerd en daarbij stellen we uiteraard voor de VCP als woordvoerder en als actor bij de ontwikkeling van de gecoördineerde visie.

De confederatie heeft al die tijd vastgehouden aan de idee dat een apart statuut voor de paardenhouderij, de paardensector moest worden overwogen. Van daaruit zouden problemen kunnen worden aangepakt. Bij professor Leinfelder hoorden we echter iets anders en wij willen zijn deskundigheid zeker niet in twijfel trekken. Misschien ging het bij hem wel meer over ruimtelijke ordening, terwijl wij het meer over het geheel hebben.

In het voorstel van resolutie en bij de vragen van de regering, komt geen enkel niet-kwantificeerbaar of zacht aspect terug. Het gaat enkel over duidelijk meetbare zaken. In dit verband komt er echter ook een heel pak emotie bij kijken die een plaats moet

krijgen in de maatregelen.

We willen nog benadrukken dat er nood is aan een permanent overlegorgaan tussen sector en overheid. Als er maatregelen worden genomen zonder overleg met de paardensector, dan zit het gegarandeerd fout. Zelf ben ik vanuit administratieve kant in de paardenwereld gegroeid. Tot mijn eigen schade en schande heb ik moeten leren dat wat je voor paarden doet, je samen doet met de mensen die weet hebben van paarden.

Tot slot hebben we het over Andalusië, de Lippizanners, de grote rassen, en als we dat vergelijken met wat onze regio betekent inzake paarden in de hele wereld. Het is misschien wel de sterkste entiteit. Begin vorige eeuw hadden we het Belgische trekpaard als voornaamste exportproduct. Nu is er het Belgisch Warmbloedpaard dat die vlag heeft overgenomen. Gisteren nog kregen we felicitaties op een internationaal congres in Nederland, voor onze eerste plaats voor Darco, de beste hengst van de wereld. Het moment is volgens ons aangebroken om het paard en zijn omgeving zijn plaats te geven in de geschiedenis, de cultuur en het maatschappelijke gebeuren in Vlaanderen. Dat willen we op korte termijn bereiken.

Mevrouw Tinne Rombouts: Het aanspreekpunt is een belangrijk punt en dat blijkt ook in het voorstel van resolutie. De VCP is een aanspreekpunt en is uitgebouwd voor specifieke sectoren. De vraag is of alle sectoren, dus ook zorg en toerisme bijvoorbeeld, voldoende gedekt zijn binnen het aanspreekpunt. Is dat zo?

Het aanspreekpunt is momenteel erkend binnen Landbouw, maar daarover gaat het niet alleen. Geldt in de andere sectoren, zoals zorg, opleiding, toerisme en dergelijke, dezelfde erkenning al?

Het chippen van paarden kende enkele problemen, heb ik begrepen, maar geeft wel een goed beeld van het aantal paarden. Denkt u dat dit een solide basis zal vormen in de toekomst? U koppelde er ook een mogelijke vervolgstudie aan op economisch vlak. Is er dan ook vraag naar een studie inzake de zogenaamde zachte aspecten? Wilt u met andere woorden de studie breder maken?

De heer Jos De Meyer: Wordt de VCP al door alle leden erkend als aanspreekpunt? Als het voorstel van resolutie wordt goedgekeurd, dan is er vraag naar zo'n aanspreekpunt en het zou goed zijn als dat gedragen wordt. Staat de sector daar achter?

De heer Rudi Eerdeken: Voor mij is dat natuurlijk zo. We ervaren in elk geval geen problemen in die zin. Er is wel een probleem met het derde forum. Het eerste, van de fokkerij, functioneert zeer goed en heeft intern al een aantal zaken uitgebouwd, zoals een ge-

zamenlijk informaticaplatform en de uitgave van paspoorten voor paarden. Het forum van de gebruikers heeft al langer een structuur en heeft zich zonder problemen onder de koepel van de VCP geschaard. De Vlaamse Hippische Sportbond die voorheen de koepel voor de sport was, maakte daar geen punt van. Het derde forum echter, opleidingen en beroepen, krijgen we moeilijk gedynamiseerd. Het is er niet simpel om de goede aanspreekpunten te vinden. Aspecten waarvan niet was gedacht zoals toerisme en zo, die nu naar voren komen, zijn nog niet aangesproken.

Mevrouw Tinne Rombouts: Zijn zij elders al georganiseerd of hebben ze een ander aanspreekpunt? Of is het probleem gewoon dat ze nog niet georganiseerd zijn en moet daar een inspanning gebeuren?

De heer Rudi Eerdeken: Er is nog geen directe aansluiting van de toeristische organisaties op de paardenstructuur.

De heer Eddy Laeremans: Het recreatieve paardrijden zit via de Vlaamse Vereniging voor Ruitertoerisme al op dat spoor. Vervult VCP de koepelfunctie? Dat is een verhaal van energie en middelen. Dat moet gezegd worden. Zonder mensen zoals de heer Eerdeken, die vrijwillig alles bijbenen, zou dat niet werken. Als er geen middelen komen voor de koepelfunctie, blijft het een reus op lemen voeten.

De heer Rudi Eerdeken: Wij dachten inzake de studie enkel aan een vervolg op wat professor Viaene tot nu heeft gedaan en het meer uitbouwen en documenteren daarvan. Het klopt wel dat de andere factoren dan mee moeten worden bekeken. Met het chippen hebben we nu de ideale parameter voor de voortzetting van de studie. Op relatief korte termijn zal er met betrekkelijke zekerheid gezegd kunnen worden hoeveel paarden en/of pony's er zijn en dat is de ideale basis voor eender welke studie.

Het punt van het chippen geeft mij de mogelijkheid stil te staan bij de financiering van de VCP, subsidiëring en sponsoring zijn uiteraard aspecten die meetellen. We hebben altijd voor ogen gehouden dat het mogelijk moest zijn om de bovenstructuur zichzelf te laten dragen. Met het identificeren en chippen zagen we van daar middelen voortkomen om het geheel te dragen. Om voor de financiering terug te moeten gaan naar de sectoren is geen vanzelfsprekendheid. De activiteit van het chippen van de paarden en pony's lijkt betere mogelijkheden te bieden.

De verslaggever,

Els ROBEYNS

De voorzitter,

Jos DE MEYER